

Oltenia de sub Munte

Geoparc aspirant UNESCO

Oltenia de sub Munte
Geoparc aspirant UNESCO

OLTENIA
DE SUB MUNTE
GEOPARC ASPIRANT UNESCO

Fotografii | Images Daniel Mîrlea
Prefață | Foreword Cristi Lascu
Postfață | Afterword Florin Stoican

Text | Text Simina Sîrbu, Florin Stoican, Daniel Mîrlea
Traducere | Translation Simina Sîrbu, Daniel Mîrlea
Design | Design Daniel Mîrlea

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă, sub nicio formă, fără acordul scris al autorului.
All rights reserved. No part of this book may be reproduced or utilised in any form, by any means, without the author's written permission.

Prima ediție 2025, Costești, România | First edition 2025, Costești, Romania

Parteneri | Partners

Oltenia de sub Munte înseamnă o rețea locală de peste 150 de parteneri
Oltenia de sub Munte means a local network of over 150 partners

Oltenia de sub Munte

Geoparc aspirant UNESCO

COSTEȘTI 2025

Prefață
Foreword

Plecând din capitală spre Vestul țării, străbatem mai întâi câmpii monotone, și apoi alegem calea răcoroasă a dealurilor vâlcene împădurite. Dacă nu ne grăbim, putem face un ocol și pe la Mănăstirea *Dintr-un Lemn*, înconjurată de stejari și de legende, iar de acolo vom ajunge la formațiunile nisipoase purtătoare de trovanți, o expoziție de ouă geologice, unică în România, care ne demonstrează cum natura sculptează. Înălțând privirea, vom avea panorama largă a masivului Buila-Vânturarița, un amplu meterez ce depășește 1800 de metri înălțime, iarna albit de zăpadă, vara argintat de strălucirea calcarelor. Un amfiteatru ce adună la poalele sale natură, cultură, istorie — aceasta e Oltenia de sub Munte, geoparcul aspirant UNESCO.

Zone în care geodiversitatea are o valoare remarcabilă au intrat în atenția cercetătorilor și a turiștilor. Țara Hațegului, cu unicii săi dinozauri a devenit primul Geoparc UNESCO. Au urmat Munții Buzăului cu Vulcanii Noroioși, carstul pe sare și multe alte fenomene geologice. Toate acestea s-au realizat prin munca unor competenți cercetători, a geologilor și naturaliștilor, alături de sprijinul comunităților locale. Au fost și piedici; lacune în educație și informare, interese locale înguste, lipsa de viziune. Dar acum, iată, flamurile UNESCO încep să fluture în tot mai multe locuri.

Țara noastră e un mozaic geologic. Are formațiuni de peste jumătate de miliard de ani alături de roci recente, fosilele unor specii dispărute de zeci de milioane de ani și cele ale faunelor glaciare, iar istoria umană este legată de evoluția Pământului. Recent, agențiile de presă din întreaga lume au relatat că o echipă internațională de cercetători a reconfirmat faptul că un sit cu fosile de hominizi din bazinul Oltețului are 1,95 milioane de ani - printre cele mai vechi cunoscute în Europa.

Geoparcul Oltenia de sub Munte are toate șansele de a intra în conștiința publică și de a fi oficializat, deoarece este susținut de o echipă de specialiști și ecologiști tineri și pasionați, cei mai mulți membrii ai Asociației Kogayon cu sediul în Costești - cei care au constituit Parcul Național Buila-Vânturarița și au sprijinit și alte arii naturale protejate, în timp ce susțin, totodată, dezvoltarea comunitară.

Leaving the capital and heading westward, we first cross monotonous plains before choosing the cool, forested hills of Vâlcea. If we're not in a hurry, we can detour to Dintr-un Lemn Monastery, nestled among ancient oaks and unveiled in legend. From there, we can reach the sandy formations known as the Trovants—Romania's unique geological "eggs," which showcase nature's sculpting power. Lifting our gaze, we take in the sweeping panorama of the Buila-Vânturarița Massif, a towering limestone ridge that rises above 1800 meters—snow-white in winter, silvery in summer from the rock's gleaming surface. It forms a grand amphitheatre where nature, culture, and history converge—this is Oltenia de sub Munte, an aspiring UNESCO Geopark.

Areas of remarkable geodiversity have long captured the interest of researchers and tourists alike. Țara Hațegului, home to unique dwarf dinosaurs, became Romania's first UNESCO Geopark, followed by the Buzău Mountains, renowned for their Mud Volcanoes, salt karst, and other striking geological phenomena. These achievements were made possible through the dedicated work of researchers, geologists, and naturalists, with strong support from local communities. Challenges were present too: gaps in education and information, narrow local interests, and a lack of long-term vision. Yet today, UNESCO flags are beginning to flutter in more and more places.

Our country is a geological mosaic. Rock formations over half a billion years old stand alongside much younger ones, while fossils of species extinct for tens of millions of years lie beside those of Ice Age fauna. Human history, too, is deeply intertwined with the Earth's evolution. Recently, news agencies worldwide reported that an international team of researchers reconfirmed the age of a hominid fossil site in the Olteț Basin at 1.95 million years—one of the oldest known in Europe.

The Oltenia de sub Munte Geopark has every chance of gaining public recognition and official status. Its success is driven by a team of young, passionate specialists and ecologists, most of whom are members of the Kogayon Association, based in Costești. This group not only established the Buila-Vânturarița National Park but also supported other protected natural areas and worked for sustainable community development.

Despre geoparc
About the geopark

Termenul de „geoparc” vine de la prefixul geo, din greaca veche și face referire la Pământ, globul terestru. Geoparcul este un concept care aduce împreună patrimoniul natural și cultural dintr-un teritoriu, în folosul comunităților și vizitatorilor, prin valorificarea lui în mod sustenabil. Acest model de succes a fost adoptat de UNESCO în 2015 și, în momentul actual, Rețeaua Globală a Geoparcurilor UNESCO include 213 geoparcuri din 48 de țări.

Oltenia de sub Munte este un mozaic de geodiversitate, biodiversitate și patrimoniu cultural. Geoparcul aspirant UNESCO Oltenia de sub Munte se află în județul Vâlcea și are o suprafață de 635,58 km², pe teritoriul a șase localități: Vaideeni, Horezu, Costești, Bărbătești, Stoenești și Băile Olănești. Se întinde din nord, de la culmile Munților Căpățânii, până la DN 67, în sud și de la granița cu județul Gorj, în vest, până la Băile Olănești, în est. În cadrul geoparcului sunt 39 de sate și două orașe stațiune, cu o populație totală de peste 23.000 de locuitori.

Deși geoparcul UNESCO nu este arie protejată, pe teritoriul său pot exista arii naturale protejate. În Oltenia de sub Munte se află Parcul Național Buila-Vânturarița, diverse rezervații și situri naturale, 3 situri Natura 2000, 1300 ha păduri virgine, numeroase monumente istorice și obiective culturale, dintre care se remarcă cele două desemnări UNESCO: Mănăstirea Hurezi și meșteșugul tradițional al confecționării ceramicii de Horezu.

Povestea geoparcului aspirant UNESCO Oltenia de sub Munte a început acum mai bine de 20 de ani, când Asociația Kogayon, organizație locală de voluntari, a înființat Parcul Național Buila-Vânturarița, unul dintre cele 13 parcuri naționale ale României. Conservarea naturii se poate face mult mai eficient dacă oamenii locului au, pe lângă șansa de a trăi în armonie cu natura, și oportunitatea de a obține beneficii și prosperitate ca rezultat al acestor eforturi. Oltenia de sub Munte devine astfel un exemplu viu al modului pentru dezvoltare sustenabilă bazată pe valorile naturale, culturale și economice ale regiunii, alături de implicarea comunităților.

The term “geopark” has its roots in the Greek prefix geo referring to the Earth, the Globe. A geopark is a concept that brings together the natural and cultural heritage of a territory, for the benefit of local communities and visitors, by sustainably developing the respective area. This successful model was adopted by UNESCO in 2015, and currently, the Global Geoparks Network includes 213 geoparks in 48 countries.

Oltenia de sub Munte is a kaleidoscope of geodiversity, biodiversity, and cultural heritage. The aspiring UNESCO Geopark Oltenia de sub Munte is located in Vâlcea County and spans an area of 635.58 km², covering six localities: Vaideeni, Horezu, Costești, Bărbătești, Stoenești, and Băile Olănești. It stretches from the north, at the peaks of the Căpățânii Mountains, to DN 67 in the south, and from the border with Gorj County in the west to Băile Olănești in the east. The geopark includes 39 villages and two spa towns, with a total population of over 23,000 residents. Although the UNESCO geopark is not a protected area, there are natural protected areas within its territory. Oltenia de sub Munte area includes Buila-Vânturarița National Park, several nature reserves and sites, 3 Natura 2000 sites, 1,300 hectares of virgin forests, numerous historical monuments, and cultural landmarks, including two which have UNESCO designations: the Hurezi Monastery and the traditional craft of Horezu pottery.

The story of the aspiring UNESCO Geopark Oltenia de sub Munte began more than 20 years ago, when the local volunteer organization, Asociația Kogayon, founded Buila-Vânturarița National Park, one of Romania's 13 national parks. Nature conservation can be much more effective if local people, in addition to living in harmony with nature, have the opportunity to derive benefits and prosperity from conservation efforts. Oltenia de sub Munte thus becomes a living example of sustainable development based on the region’s natural, cultural, and economic values, alongside community involvement.

Stejari seculari pe platoul Horezu | Ancient oaks on Horezu plateu

Salcie | *Salix sp* | Willow tree

Pădure mixtă în Parcul Național Buila-Vânturarița | Mixed forest in Buila-Vânturarița National Park

Pădure de fag | *Fagus sylvatica* | Beech forest

Furtuna peste creasta Buila-Vânturarița | Storm over the ridge of Buila-Vânturarița

Cosașul cu șa | *Ephippiger ephippiger* | The saddle-backed bush-cricket

Ciocănitoarea pestriță mare | *Dendrocopos major* | Great spotted woodpecker

Peștera Urșilor | Bears cave

Vârful Stogu | Stogu peak

Parcul Național Buila-Vânturarița

Buila-Vânturarița National Park

Deși este cel mai mic parc național din România, Parcul Național Buila-Vânturarița adăpostește o diversitate impresionantă de habitate și specii, protejate la nivel european, dintre care unele sunt considerate prioritare. Printre cele 17 tipuri de habitate identificate în parc se numără tufărișurile alpine și boreale, pajiștile calcifile alpine și subalpine, grohotișurile calcaroase și pădurile dacice de fag. În plus, această zonă cuprinde habitate unice, precum o pădure de tisă, tufărișuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron myrtifolium*, precum și pajiști montane, bogate în specii, care contribuie semnificativ la biodiversitatea locală. Relieful muntos și calcarele de suprafață au creat un mediu propice pentru dezvoltarea unei vegetații naturale nealterate.

Situat în sudul Munților Căpățânii, parcul cuprinde creasta calcaroasă a Masivului Buila-Vânturarița, cu cel mai înalt vârf în Vânturarița Mare - 1.885 de metri. Deși este cel mai mic parc național din țară, cu o suprafață de aproximativ 4.500 de hectare, acesta se bucură de o mare biodiversitate. Masivul calcaros prezintă forme exocarstice, precum chei și doline și forme endocarstice, cum sunt peșterile și avenele. Pădurile virgine și cheile sălbatice sunt un refugiu pentru numeroase specii de animale, inclusiv carnivore mari, specii de lilieci, erbivore și o mare varietate de păsări.

Parcul beneficiază de o diversitate floral remarcabilă datorită reliefului accidentat, unde vegetația naturală a rămas intactă, întrucât intervenția umană este minimă. Acest lucru, alături de prezența frecventă a calcarelor și climatul relativ blând, cu influențe submediteraneene contribuie la unicitatea regiunii.

În Parcul Național Buila-Vânturarița sunt 19 trasee turistice marcate și 3 trasee tematice, cum ar fi Poveștile Pădurii, cu panouri informative care oferă mai mult context și îmbogățesc experiența vizitatorilor. Aici pot fi explorate peisaje naturale și culturale spectaculoase, de la creste montane și chei impresionante, până la mănăstiri și schituri izolate.

Although it is the smallest national park in Romania, Buila-Vânturarița National Park shelters an impressive diversity of habitats and species, many of which are protected at the European level, with some being considered priorities. Among the 17 types of habitats identified in the park are alpine and boreal shrublands, alpine and subalpine calcareous grasslands, limestone screes, and Dacian beech forests. Additionally, this area hosts unique habitats, such as a yew forest, shrublands with *Pinus mugo* and *Rhododendron myrtifolium*, as well as species-rich mountain meadows, which significantly contribute to the local biodiversity. The mountainous relief and surface limestone formations have created an environment conducive to the development of unaltered natural vegetation.

Located in the southern part of the Căpățânii Mountains, the park includes the limestone ridge of the Buila-Vânturarița Massif, with its highest peak, Vânturarița Mare, reaching 1,885 meters. Although it is the smallest national park in the country, covering an area of approximately 4.500 hectares, it boasts great biodiversity. The limestone massif features exocarstic forms, such as gorges and dolines, as well as endocarstic features, such as caves and sinkholes. Virgin forests and wild gorges provide a refuge for numerous animal species, including large carnivores, species of bats, herbivores, and a wide variety of birds.

The park benefits from remarkable floral diversity due to the rugged terrain, where natural vegetation remains intact due to minimal human intervention. This, coupled with the frequent presence of limestone and a relatively mild climate with sub-Mediterranean influences, contributes to the region's uniqueness.

In Buila-Vânturarița National Park, there are 19 marked tourist trails and 3 thematic trails, such as Poveștile Pădurii (The Stories of the Forest), featuring informative panels that provide more context and enhance visitors' experience. Here, one can explore spectacular natural and cultural landscapes, ranging from mountain ridges and impressive gorges to isolated monasteries and hermitages.

Mierla gulerată | *Turdus torquatus* | Ring ouzel

Salamandră | *Salamandra salamandra* | Fire salamander

Pădure mixtă | Mixed forest

Pădure de molid | *Picea abies forest* | Spruce forest

Molie | *Idaea sp.* | Common white wave

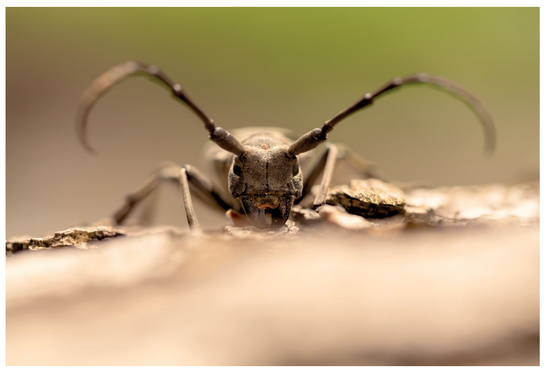

Croitor cenușiu | *Morimus funereus* | Oak longhorn beetle

Rădașcă | *Lucanus cervus* | European stag beetle

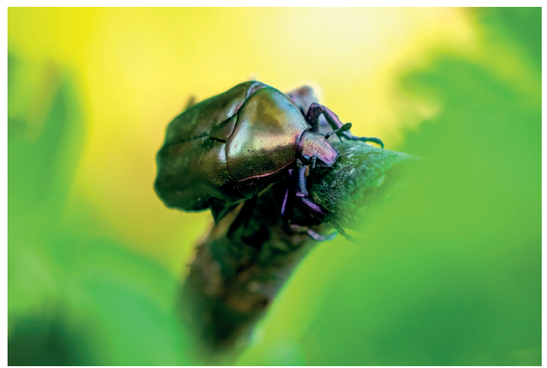

Gândacul de trandafir | *Protaetia cuprea* | Rose Chafer

Ciocănitoarea neagră | *Dryocopus martius* | Black Woodpecker

Șopârla de ziduri | *Podarcis muralis* | The wall lizard

Bujor de munte | *Rhododendron myrtifolium* | The alpine rhododendron

Masivul Cozia văzut din Buila-Vânturarița | Cozia Massif seen from Buila-Vânturarița

Capra neagră la limita golului alpin | *Rupicapra rupicapra* | Chamois at the edge of the alpine area

Cerb | *Cervus elaphus* | Red deer

Floare-de-colț | *Leontopodium alpinum* | Edelweiss

Vipera cu corn | *Vipera ammodytes* | Horned viper

Țiclean | *Sitta europaea* | Nuthatch

Pițigoiul de munte | *Parus montanus* | The marsh tit

Broasca mare de lac | *Pelophylax sp.* | Marsh frog

Broasca roșie de munte | *Rana temporaria* | Common marsh frog

Trovanții de la Costești | The Trovants in Costești

Râpa Evantai | Evantai Ravine

Biodiversitate
Biodiversity

Flora și fauna sunt rezultatul unui context unic de factori geologici, geomorfologici și climatici care generează o biodiversitate extraordinară. Aici își găsesc refugiu specii periclitate, cum ar fi floarea-de-colț (*Leontopodium alpinum*) și bulbucul de munte (*Trollius europaeus*), alături de plante endemice precum *Centaurea pinnatifida* și *Dianthus spiculifolius*. Fauna este la fel de valoroasă și include mamifere mari - ursul brun (*Ursus arctos*) și râsul (*Lynx lynx*), precum și specii de păsări rare - acvila de munte (*Aquila chrysaetos*) și cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*). Această bogăție naturală transformă masivul într-un loc unic, important atât pentru cercetare și conservare, cât și pentru ecoturism.

Această bogăție naturală transformă masivul într-un loc unic, important atât pentru cercetare și conservare, cât și pentru ecoturism. Pentru a proteja acest patrimoniu natural, monitorizarea biodiversității este esențială. Aceasta ne oferă o înțelegere profundă a proceselor ecologice, a dinamicii speciilor și a modului în care factorii de stres, cum ar fi schimbările climatice, afectează ecosistemele. Monitorizarea biodiversității include detectarea tendințelor ecologice prin analiza fluctuațiilor populațiilor de specii, evaluarea impactului schimbărilor climatice și a activităților umane asupra habitatelor și identificarea speciilor indicatoare, care pot semnala dezechilibre ecologice, înainte ca acestea să devină ireversibile. Datele colectate susțin și politici eficiente de conservare care au ca scop menținerea echilibrului natural.

Tehnologiile moderne joacă un rol important în acest proces. Camerele de supraveghere permit observarea speciilor în mediul lor natural, bioacustica ne oferă informații despre dinamica ecosistemelor prin analiza sunetelor, iar dronele și sistemele GIS (Sistem de Informații Geografice) ne ajută să cartografiem și să analizăm habitatele în detaliu, să determinăm zonele de răspândire ale diferitelor specii.

Aceste instrumente ne permit să intervenim rapid și să dezvoltăm strategii eficiente de conservare. Biodiversitatea este, în esență, fundamentul vieții pe Pământ. Prin protejarea acesteia, nu doar că asigurăm supraviețuirea altor specii, ci ne protejăm, de fapt, pe noi înșine.

The flora and fauna of the Buila-Vânturarița Massif provide an impressive example of the delicate balance between natural and climatic influences that generate extraordinary biodiversity. This area is a refuge for endangered species, such as the edelweiss (*Leontopodium alpinum*) and the mountain buttercup (*Trollius europaeus*), alongside endemic plants like *Centaurea pinnatifida* and *Dianthus spiculifolius*. The fauna is equally valuable, including large mammals like the brown bear (*Ursus arctos*) and the lynx (*Lynx lynx*), as well as rare bird species, such as the golden eagle (*Aquila chrysaetos*) and the capercaillie (*Tetrao urogallus*). This natural wealth makes the massif a unique place, important both for research and conservation, as well as for ecotourism.

To protect this natural heritage, biodiversity monitoring is essential. It provides us with a deep understanding of ecological processes, species dynamics, and how stress factors, such as climate change, impact ecosystems. Biodiversity monitoring involves detecting ecological trends through the analysis of population fluctuations, assessing the impact of climate change and human activities on habitats, and identifying indicator species that can signal ecological imbalances before they become irreversible. The data collected supports effective conservation policies aimed at maintaining the natural balance.

Modern technologies play a significant role in this process. Surveillance cameras allow us to observe species in their natural habitats, bioacoustics provide insights into ecosystem dynamics by analyzing sounds, and drones and GIS (Geographic Information Systems) help us map and analyze habitats in detail, determining the distribution ranges of various species.

These tools allow us to intervene quickly and develop efficient conservation strategies. Biodiversity is, in essence, the foundation of life on Earth. By protecting it, not only we ensure the survival of other species, but we also protect ourselves.

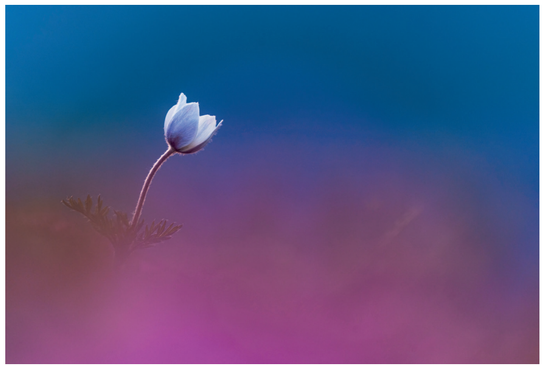

Sisinelul de munte | *Pulsatilla sp* | The white pasque flower

Tre-frați-pătați | *Viola tricolor* | Wild pansy

Spânz | *Helleborus odorus* | Hellebore

Ghiocel comun | *Galanthus nivalis* | Snowdrop

Cocoșul de munte | *Tetrao urogallus* | The capercaillie

Huhurez mare | *Strix uralensis* | The ural owl

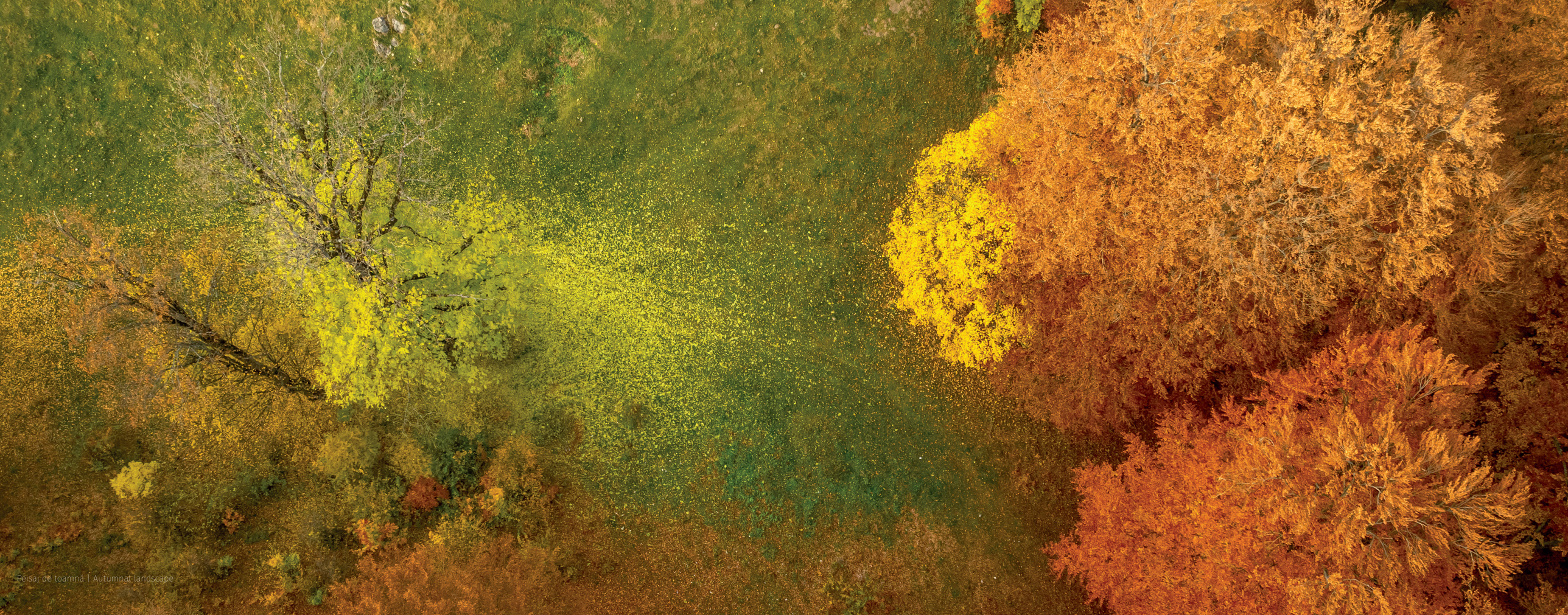

Peisaj de toamnă | Autumnal landscape

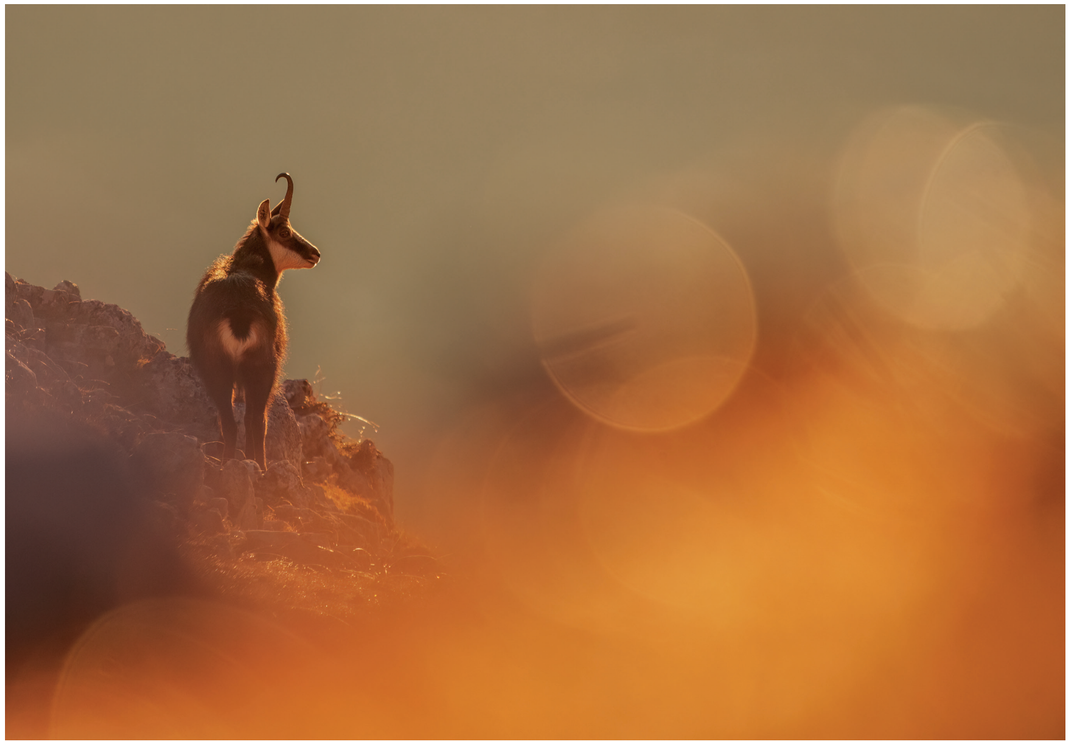

Capră neagră | *Rupicapra rupicapra* | Chamois

Căprior | *Capreolus capreolus* | Roe deer

Creste calcaroase - Masivul Buila | Carst ridges - Buila Massif

Piramidele de la Slătioara | The Pyramids of Slătioara

Cheile Cheii | The Cheia Gorges

Râul Costești | Costești River

Coloritul frunzelor toamna

The Color of Autumn Leaves

Frunzele sunt sursele de energie ale arborilor și realizează un proces esențial despre care am învățat la orele de biologie din școală: fotosinteza. Prin acest fenomen biochimic, clorofila din frunze transformă energia solară, resursele din dioxidul de carbon și apa din sol în glucoză și carbohidrați, esențiali pentru creșterea arborelui, iar oxigenul este eliberat în atmosferă. Pe măsură ce zilele se scurtează, procesul de fotosinteză se reduce, iar la atingerea unui prag de lumină și întuneric, frunzele dezvoltă un strat protector, abscisa, care încetinește fluxul de substanțe între frunze și arbore.

Acesta duce la desprinderea frunzelor, iar locul de prindere este acoperit cu un strat protector pentru prevenirea evaporării apei și protejarea arborilor împotriva dăunătorilor. În această perioadă, frunzele capătă culori spectaculoase, iar procesul depinde de mai mulți factori, precum temperatura, lumina soarelui și umiditatea. Galbenul și portocaliul sunt date de pigmenții xantofilă și beta-caroten, în timp ce roșul și violetul apar datorită antocianinelor produse din zaharurile rămase în frunze. Aceste culori nu doar că sunt o adevărată feerie vizuală, ci demonstrează și un semnal al sănătății arborilor. Unele plante produc pigmentul roșu pentru a se proteja împotriva dăunătorilor, iar antocianina poate chiar să protejeze frunzele împotriva daunelor provocate de îngheț.

Spectacolul culorilor de toamnă variază în funcție de locație și de specia de arbore. În anumite regiuni, schimbarea culorilor este rapidă și uniformă, în timp ce în altele poate dura mai mult, oferind o paletă de nuanțe calde care luminează pădurile într-un mod deosebit.

Leaves serve as an energy source for trees, carrying out an essential process we likely learned about in school biology: photosynthesis. Through this biochemical phenomenon, chlorophyll in the leaves converts solar energy, carbon dioxide, and water from the soil into glucose and carbohydrates, which fuel the tree's growth, while oxygen is released into the atmosphere.

As days grow shorter, the rate of photosynthesis decreases. Once a specific balance of light and darkness is reached, the leaves develop a protective layer called the abscission zone, which slows the exchange of substances between the leaves and the tree. Eventually, this leads to leaf detachment. The area where the leaves were attached is then sealed with a protective layer to prevent water loss and shield the tree from pests.

During this time, leaves take on spectacular colors, influenced by factors such as temperature, sunlight, and humidity. Xanthophyll and beta-carotene produce yellow and orange hues, while anthocyanins, formed from sugars remaining in the leaves, create red and purple shades. These vibrant colors are not only visually striking but also serve as indicators of tree health. Some plants produce red pigments to deter pests, and anthocyanins can even help protect leaves from frost damage.

The autumn color spectacle varies by location and tree species. In some regions, the color change happens quickly and uniformly, while in others, it unfolds gradually, creating a rich palette of warm tones that illuminate forests in a truly remarkable way.

Pădure de fag | Beech forest

Licurici | *Luciola lusitanica* | Fireflight

Activitatea licuricilor noaptea | Fireflies activity in the night

Buila-Vânturarița văzută din Munții Căpățânii | Buila-Vânturarița seen from Căpățânii Mountains

Relief carstic | Carstic landscape

Ciupercă | *Coprinopsis sp.* | Mushroom

Fagi seculari | Ancient beech trees

Formațiune stâncoasă | Rocky formation

Hornurile Popii | Popa's Crack

Furtună de vară | Summer storm

Păduri virgine și cvasivirgine
Virgin and quasi-virgin forests

Pădurile virgine sunt ecosisteme formate și dezvoltate exclusiv sub influența factorilor naturali, fără intervenția directă sau indirectă a omului. În astfel de păduri, procesele naturale precum regenerarea, creșterea și descompunerea se desfășoară liber și creează un mediu complex și echilibrat. În pădurile cvasivirgine au avut loc modificări antropice observabile, dar nesemnificative asupra structurii proceselor ecosistemice.

Parcul Național Buila-Vânturarița adăpostește păduri virgine și cvasivirgine în care predomină fagul (există arbori seculari de peste 400 ani), bradul și molidul, dar întâlnim și carpen, paltin, mesteacăn, zadă, larice și tisă. Flora include plante rare precum bulbucul de munte (*Trollius europaeus*) sau pesma (*Centaurea atropurpurea*) și 28 de specii de orhidee. Fauna este reprezentată de mamifere mari - ursul brun, lup, râs, alături de numeroase specii de păsări și reptile. Lemn mort = pădure vie este un concept cu referire la rolul esențial al arborilor uscați care devin sursă de nutrienți, oferă adăpost pentru numeroase specii de insecte, fungi și microorganisme, și susțin biodiversitatea pădurii.

Sunt ecosisteme esențiale pentru menținerea biodiversității și oferă oportunități unice de studiu ale pădurilor. Pe lângă peisajele de poveste pe care le conturează, pădurile virgine sunt cele mai bogate în biodiversitate, cele mai valoroase și, totodată, cele mai reziliente ecosisteme.

Virgin forests are ecosystems that have formed and developed exclusively under the influence of natural factors, without any direct or indirect human intervention. In these forests, natural processes such as regeneration, growth, and decomposition occur freely, creating a complex and balanced environment. Quasi-virgin forests, on the other hand, have undergone some observable human-induced modifications, but these have not significantly altered the structure of ecosystem processes.

Buila-Vânturarița National Park is home to both virgin and quasi-virgin forests, predominantly featuring beech trees—some over 400 years old—alongside fir and spruce. Other species found here include hornbeam, maple, birch, larch, and yew. The park's flora includes rare plants such as the globe flower (*Trollius europaeus*) and *Centaurea atropurpurea*, as well as 28 species of orchids. The fauna is rich in large mammals, including the brown bear, wolf, and lynx, along with numerous bird and reptile species.

Dead wood = living forest is a concept emphasizing the essential role of dead trees. These fallen trunks become a vital source of nutrients, provide shelter for numerous species of insects, fungi, and microorganisms, and contribute to overall forest biodiversity. Such ecosystems are crucial for maintaining biodiversity and offer unique opportunities for forest research and conservation. Beyond the enchanting landscapes they shape, virgin forests are the richest in biodiversity, the most valuable, and the most resilient ecosystems.

Munții Căpățânii văzuți din Masivul Cozia | Căpățânii Mountains seen from Cozia Massif

Creasta Buila-Vânturarița iarna | Buila-Vânturarița ridge during winter

Peisaj de iarnă în Bula Vânturarița | Winter landscape in Bula Vânturarița

Formațiuni de gheață | Ice formations

Pădure de fag iarna | Beech forest during winter

Cheile Bistriței | Bistriței Gorges

Peisaj carstic iarna | Karst landscape in winter

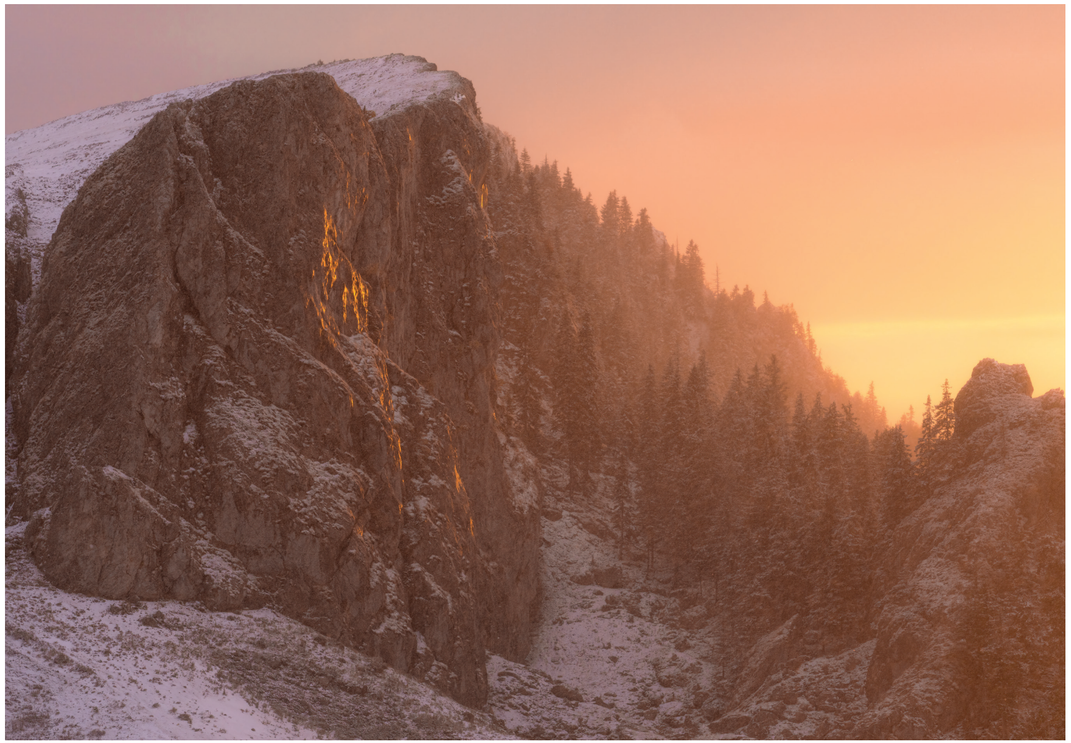

Muntele Piatra | Piatra Mountain

Gol alpin Munții Căpățânii | Alpine landscape in Căpățânii Mountains

Patrimoniu Cultural
Cultural Heritage

Oltenia de sub Munte este un nume istoric oferit unei zone cu un trecut îndelungat și un patrimoniu cultural deosebit. De la atracții turistice, dispute armate, mănăstiri ascunse în timpul războaielor feudale (în Peștera Liliecilor), până la tradițiile și legende locale, regiunea nu contenește să impresioneze și să uimească. Aici poveștile nu se termină niciodată.

Teritoriul include localități străvechi, unde așezările au fost populate încă din preistorie, conform vestigiilor neolitice descoperite în peșteri și în apropierea satelor. Cultura Ferigile, din a doua epocă a fierului, a fost găsită la Costești, și oferă indicii prețioase despre complexitatea vieții comunitare din acea vreme. Menționarea unor figuri legendare ale locului apare încă din secolul XIII, când frații Bărbat și Litovoi au condus primele organizații feudale în Țara Românească. De asemenea, la Mănăstirea Bistrița au fost realizate primul tipar și primele cărți tipărite din această regiune. Astăzi, zona rămâne legată de istoria monahală, cu multe mănăstiri și schituri vechi, inclusiv Mănăstirea Bistrița, Mănăstirea Hurezi (inclusă în patrimoniu mondial UNESCO), Mănăstirea Arnota și Schitul Păpușa, care atestă continuitatea spirituală a acestei regiuni. Arhitectura zonei reflectă legătura dintre oameni și natură și este marcată de prelucrarea lemnului și a pietrei. Casele tradiționale au pridvor (prispă) și sunt construite din lemn și piatră, iar acoperișurile din șindrilă sunt un alt semn al adaptării la clima și resursele locale.

În această regiune se află unul dintre cele mai importante centre de olărit din România, Horezu, cunoscut pentru ceramica sa unică. Meșteșugul tradițional al confecționării acesteia este recunoscut prin înscrierea în patrimoniul UNESCO. De asemenea, meșteșugurile tradiționale, cum ar fi țesutul covoarelor oltenești, prelucrarea borangicului sau cusutul maramelor, sunt păstrate de meșteșugari locali. În satul Stoenești, se află singura afacere din țară care produce borangic în mod tradițional, din firul obținut de la viermii de mătase, hrăniți exclusiv cu frunzele duzilor din curtea atelierului. Comorile patrimoniului cultural material și imaterial dau un farmec aparte acestui teritoriu care poate fi vizitat în orice anotimp.

Oltenia de sub Munte is a historical name given to a region with a long-standing past and a remarkable cultural heritage. From tourist attractions and armed conflicts to monasteries hidden during feudal wars (such as in Peștera Liliecilor), along with local traditions and legends, the region never ceases to impress and amaze. In this area, there are neverending tales.

The territory includes ancient settlements, inhabited since prehistoric times, as evidenced by Neolithic remains discovered in caves and near villages. The Ferigile Culture, dating back to the second Iron Age, was found in Costești, offering valuable insights into the complexity of community life at that time. Mentions of legendary figures from the area date back as early as the 13th century, when the brothers Bărbat and Litovoi led the first feudal organizations in Wallachia. Additionally, the first printing press and the first printed books in this region were created at Bistrița Monastery. Today, the area remains deeply connected to monastic history, with numerous old monasteries and hermitages, including Bistrița Monastery, Hurezi Monastery (a UNESCO World Heritage site), Arnota Monastery, and Păpușa Hermitage, all attesting to the region's enduring spiritual continuity.
The local architecture reflects the strong bond between people and nature, characterized by the craftsmanship of wood and stone. Traditional houses feature typical porches for this are and are built using timber and stone, while shingle roofs highlight the adaptation to local climate and resources.

This region is also home to Horezu, one of Romania's most significant pottery centers, renowned for its unique ceramics. The traditional craft of making this pottery is recognized as part of UNESCO's intangible cultural heritage. Additionally, other traditional crafts, such as weaving Oltenian carpets, processing raw silk (borangic), and sewing delicate veils (marame), are still preserved by local artisans.In the village of Stoenești, there is the only business in the country that still produces raw silk in the traditional way, using silk threads obtained from silkworms fed exclusively with mulberry leaves grown in the workshop's own courtyard. The cultural and historical treasures—both tangible and intangible—give this land a unique charm, making it a fascinating destination in any season.

Satul Stoenești | Stoenești village

Satul Pietreni | Pietreni village

Peștera Sfântului Grigore Decapolitul | Cave of Saint Gregory the Decapolitan

Picturi în biserica rupestră Ovidenia | Paintings in the Ovidenia cave church

Război tradițional pentru țesut borangic | Traditional loom for weaving silk

Vierme de mătase | Silk worm

Olărit | Pottery

Simboluri tradiționale | Traditional symbols

Peisaj de de primăvară | Spring landscape

Cai domestici | Domestic horses

Satul Costești | Costești village

Comuniune cu natura | Communion with nature

Echilibrul om-natură
The human-nature balance

Biodiversitatea suntem și noi. Omul postmodern se percepe adesea ca fiind separat de natură, însă realitatea ne arată că lucrurile sunt interconectate, asemenea unei țesături complexe și fragile. În prezent, mai mult de jumătate din populația globului locuiește în mari aglomerări urbane, de multe ori departe de natură. Această separare creează iluzia că natura este doar decorul, când, de fapt, reprezintă fundamentul supraviețuirii noastre.

Istoria vieții pe Pământ se întinde pe o perioadă de 3,8 miliarde de ani, iar cei 8 miliarde de oameni care trăiesc astăzi reprezintă doar 0,01% din biomasa planetei. Compoziția actuală a atmosferei, realizată în special prin stocare de carbon și emisii de oxigen se datorează unor alge, numite stromatolite, care produc oxigen. Lumea vie din jurul nostru continuă acest proces. Cel mai cunoscut proces natural este fotosinteza, dar cele mai multe stocuri de carbon se adună în lumea marină, unde algele calcaroase, coralii și microorganismele extrag dioxidul de carbon dizolvat în apă și-l transformă în calcar. Din păcate, specialiștii în biodiversitate marină ne avertizează că recifele de corali vor muri până în 2050. Viața marină se va schimba radical, deoarece numeroase specii calcifiante vor dispărea din cauza acidifierii oceanelor, provocată de emisiile de dioxid de carbon.

Pentru a păstra acest echilibru fragil, trebuie să acționăm concret, inclusiv prin alegeri zilnice conștiente individuale. Reducerea consumului și a deșeurilor, folosirea transportului sustenabil sunt pași esențiali. Adoptarea unei diete prietenoase cu planeta, bazată pe produse locale și sustenabile, împreună cu un consum responsabil de energie, evitarea produselor care distrug habitatele naturale și susținerea organizațiilor de conservare contribuie la reducerea impactului nostru asupra mediului. Și, dacă avem îndoieli cu privire la relevanța acțiunilor noastre la scară planetară, situația actuală demonstrează impactul imens pe care îl avem - în ambele sensuri, trebuie doar să îl direcționăm către pozitiv.

Biodiversity includes us as well. The postmodern human often perceives themselves as separate from nature, yet reality demonstrates that everything is interconnected, much like a delicate and intricate web. Today, more than half of the global population lives in large urban areas, often far from nature. This separation creates the illusion that nature is merely a background when, in fact, it is the very foundation of our survival.

The history of life on Earth spans 3.8 billion years, and the 8 billion people living today account for just 0.01% of the planet's total biomass. The current composition of the atmosphere, shaped primarily through carbon storage and oxygen emissions, is largely due to ancient algae called stromatolites, which produce oxygen. The living world around us continues this process. While photosynthesis is the most well-known natural mechanism, the largest carbon reserves are found in the marine world, where calcareous algae, corals, and microorganisms extract dissolved carbon dioxide from water and transform it into limestone. Unfortunately, marine biodiversity experts warn us that coral reefs will die out by 2050, and marine life will be dramatically altered due to the disappearance of many calcifying species caused by ocean acidification — a consequence of carbon dioxide emissions.

To preserve this fragile balance, we must take concrete action, including making conscious choices in our daily lives. Reducing consumption and waste, opting for sustainable transportation, and embracing an environmentally friendly diet based on local and sustainable products are essential steps. Responsible energy consumption, avoiding products that destroy natural habitats, and supporting conservation organizations also contribute to minimizing our environmental impact. And if we ever doubt the significance of our actions on a global scale, the current state of the planet clearly demonstrates the immense influence we have — both positively and negatively. The key is to channel it toward positive change.

Livadă | Orchard

Schitul 44 de Izvoare | 44 springs Church

Biserica veche a Mănăstirii Pătrunsa | Old Church of Pătrunsa Monastery

Schitul Bradu | Bradu Hermitage

Schitul Bradu - pictură | Bradu hermitage - painting

Mănăstirea Pătrunsa - pictură | Pătrunsa Monasteru - painting

Biserica de lemn din Grămești | Woodchurch from Grămești

Mânăstirea Pahomie | Pahomie Monastery

Mănăstirea Hurezi | Hurezi Monastery

Postfață
Afterword

Un geoparc UNESCO reprezintă pentru Oltenia de sub Munte o oportunitate uriașă. O recunoaștere de acest nivel nu doar că ajută dezvoltarea zonei, ci îi poate asigura și un parcurs în care oamenii se bucură de prosperitate și bunăstare în armonie cu natura, în timp ce prețuiesc patrimoniul cultural la adevărata sa valoare.

Zona este în continuă transformare în ultimii zeci de ani, iar problemele economice și sociale ale tranziției postcomuniste și-au pus amprenta puternic asupra ei, în special în privința indicatorilor sociali. Cea mai mare problemă a regiunii, la fel ca în majoritatea zonelor rurale submontane din țară, este îmbătrânirea populației cauzată de migrația tinerilor. Satele sunt tot mai depopulate, activitățile tradiționale tot mai reduse, iar peisajul rural este în schimbare accelerată, atât prin abandonarea unor practici tradiționale de utilizare a terenurilor, cât și prin generalizarea investițiilor în infrastructură și utilități. În același timp, impactul activităților umane este tot mai accentuat, ca rezultat al dezvoltării tehnologice, al accesibilizării unor zone odinioară inaccesibile și al integrării în comunitățile locale a noi persoane și investiții.

În acest tumult al schimbărilor, cred că este esențial să ne păstrăm identitatea și valorile de patrimoniu, garantând și urmașilor noștri o calitate a vieții pe care teritoriul ne-o oferă de generații. Diversitatea și densitatea impresionantă a valorilor naturale și culturale locale reprezintă un patrimoniu care poate susține dezvoltarea sustenabilă a comunităților. Totuși, este esențial ca fiecare dintre noi să manifeste responsabilitate și respect față de modul în care protejăm și valorificăm aceste resurse.

Valoarea oricărui lucru, inclusiv a unui teritoriu, din perspectivă umană, este dată de importanța pe care i-o acordăm. Dacă tratăm Oltenia de sub Munte ca pe cel mai prețuit loc din Univers, atunci aceasta devine adevărata valoare a acestei regiuni.

A UNESCO Global Geopark represents a tremendous opportunity for Oltenia de sub Munte. Such recognition not only helps the region's development but can also ensure a future where people thrive in prosperity and well-being, in harmony with nature, while cherishing their cultural heritage at its true value.

The region has been undergoing constant transformation in recent decades, and the economic and social issues of the post-communist transition have strongly impacted it, especially in terms of social indicators. The biggest problem facing the region, as in most rural submontane areas of the country, is population aging due to the migration of young people. Villages are increasingly depopulated, traditional activities are dwindling, and the rural landscape is rapidly changing, both through the abandonment of traditional land-use practices and the widespread investment in infrastructure and utilities. At the same time, the impact of human activities is becoming more pronounced, as a result of technological development, the accessibility of previously unreachable areas, and the integration of new people and investments into local communities.

In this whirlwind of change, I believe it is crucial to preserve our identity and heritage values, ensuring that future generations also enjoy the quality of life this territory has offered us for so many years. The impressive diversity and density of local natural and cultural values represent a heritage that can support the sustainable development of communities. However, it is essential that each of us demonstrates responsibility and respect in how we protect and value these resources.

The value of anything, including a territory, from a human perspective, is determined by the importance we attach to it. If we treat Oltenia de sub Munte as the most precious place in the universe, then it becomes the true value of this region

Florin Stoican - Geolog și fondatorul Asociației Kogayon